

Werkend West-Vlaanderen

West-Vlamingen goed vertegenwoordigd op de arbeidsmarkt

Tanja Termote

Stafmedewerker sociaal-economisch beleid
WES

'West-Vlaanderen Werkt' heeft zijn naam niet gestolen; in vergelijking met andere provincies zijn de West-Vlamingen immers goed vertegenwoordigd op de arbeidsmarkt.

In deze regioscan geven we een overzicht van het aantal werkenden en werklozen in West-Vlaanderen en van de belangrijkste kenmerken van deze groepen. Hierbij wordt een vergelijking gemaakt met de situatie in het Vlaams Gewest en in België. Voor twee indicatoren, namelijk de werkzaamheidsgraad en de werkloosheidsgraad, worden kaarten tot op gemeentelijk niveau gepresenteerd.

We willen opmerken dat we hier enkel de aanbodzijde van de arbeidsmarkt in de provincie belichten en dat de vraagzijde (aantal bedrijven in West-Vlaanderen, tewerkstelling in deze bedrijven, ...) geen voorwerp uitmaakt van deze regioscan.

Actieve en niet-actieve bevolking in West-Vlaanderen

West-Vlaanderen telde in 2003 ongeveer 732.000 personen tussen 15 en 64 jaar (tabel 1). Hiervan had 64,2% een job (470.000 personen). Circa 20.600 personen (2,8%) hadden geen job en waren actief op zoek naar een job en ongeveer 241.400 personen waren niet-actief op de arbeidsmarkt (33%). Van de totale bevolking op arbeidsleeftijd in West-Vlaanderen is dus tweederde (67%) actief (als werkende of als werkzoekende) op de arbeidsmarkt. In Vlaanderen bedraagt de activiteitsgraad 66,8% en in België 64,9%.

De cijfers zijn afkomstig van de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) van het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS)¹.

West-Vlaamse werkende bevolking relatief minder geschoold

Tabel 2 geeft een overzicht van de kenmerken van de werkende en werkloze bevolking in West-Vlaanderen. De cijfers worden vergeleken met deze voor Vlaanderen en het Rijk.

Opvallend is vooral het verschil in opleidingsniveau van de werkenden in West-Vlaanderen, enerzijds, en in Vlaanderen en België, anderzijds. Van de werkende West-Vlaamse bevolking is 29% laaggeschoold, circa 41% middengeschoold en ongeveer 30% hooggeschoold. In Vlaanderen bedraagt het aandeel van de hooggeschoolden in de werkende bevolking bijna 34% en in België zelfs meer dan 35%. Deze cijfers tonen opnieuw aan dat hooggeschoolde West-Vlamingen in belangrijke mate de provincie verlaten om buiten de provincie te werken en te wonen².

Tabel 1

Evolutie van het aantal werkenden, werklozen en niet-actieven in de bevolking tussen 15 en 64 jaar in West-Vlaanderen, 1999-2003

	1999	2000	2001	2002	2003
Werkend	469.834	482.753	465.568	471.982	470.028
Werkloos ¹	22.009	17.973	17.448	18.734	20.659
Niet-actief	241.445	231.923	248.804	241.562	241.387
Totale bevolking tussen 15 en 64 jaar	733.288	732.649	731.819	732.279	732.074

Bron: NIS EAK

Tabel 2

Kenmerken van de werkende en werkloze bevolking in West-Vlaanderen, Vlaanderen en België in 2003 (in %)

	Werkende bevolking			Werkloze bevolking		
	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest	België	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest	België
GESLACHT						
Man	57,0	56,9	56,8	48,1	51,8	53,0
Vrouw	43,0	43,1	43,2	51,9	48,2	47,0
LEEFTIJD						
15-24 jaar	10,3	9,4	8,5	26,1	28,4	26,2
25-49 jaar	71,4	72,6	72,8	65,1	61,6	65,2
50-64 jaar	18,3	18,0	18,8	8,8	10,1	8,6
OPLEIDINGSNIVEAU (a)						
Laaggeschoold	29,0	27,3	27,4	47,4	43,2	43,6
Middengeschoold	41,1	39,0	37,3	33,1	38,9	38,1
Hooggeschoold	29,9	33,7	35,3	19,5	17,9	18,3
NATIONALITEIT						
Belg	98,2	96,2	93,3	92,6	88,9	84,1
Niet-Belg	1,8	3,8	6,7	7,4	11,1	15,9
HANDICAP *						
Met handicap of langdurig gezondheidsprobleem**	10,0	11,5	11,9	27,4 (b)	20,5	20,3
Zonder handicap of langdurig gezondheidsprobleem	86,8	86,4	80,9	72,6	78,0	70,5
Niet gekend	3,2	2,1	7,2	0,0	1,4	9,2
STATUUT						
Arbeider	32,8	29,3	27,2			
Bediende	27,5	32,9	33,2			
Ambtenaar	20,8	22,9	24,6			
Zelfstandige	18,9	14,9	15,0			
VOLTIJDS/DEELTIJDS ***						
Voltijds	77,7	77,7	78,4			
Deeltijds	22,3	22,3	21,6			
VAST/TIJDELIJK ***						
Vast/onbepaalde duur	91,5	92,5	91,6			
Tijdelijk	8,5	7,5	8,4			
TOTAAL	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Totaal (in absolute cijfers)	470.028	2.487.754	4.046.637	20.659	150.722	363.558

* cijfers voor het tweede kwartaal van 2002.

** Als langdurig gezondheidsprobleem worden problemen in aanmerking genomen die al minstens zes maanden bestonden of waarvan men verwachtte dat ze minstens zes maanden zouden duren.

*** Het betreft hier enkel de loontrekkende tewerkstelling

(a) Laaggeschoold: hoogstens lager secundair onderwijs
Middengeschoold: diploma hoger secundair onderwijs
Hooggeschoold: diploma hoger onderwijs

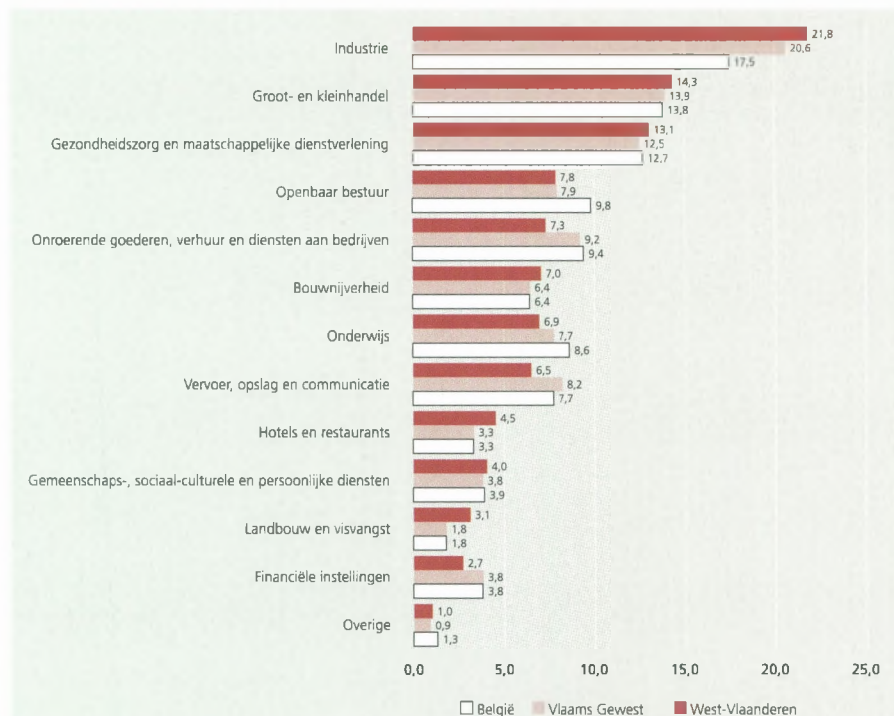
(b) gebaseerd op een klein aantal waarnemingen

Bron: NIS EAK, Verwerking: WES

90% VAN DE WEST-VLAMINGEN WERKT IN EIGEN PROVINCIE

Figuur 1

Sector van tewerkstelling van de werkende bevolking in West-Vlaanderen, het Vlaams Gewest en België in 2003 (in %)

Bron: NIS EAK, verwerking: WES

Tabel 3

Evolutie van de werkzaamheidsgraad* en de werkloosheidsgraad** in West-Vlaanderen, het Vlaams Gewest en België, 1999-2003 (in %)

	1999	2000	2001	2002	2003
WERKZAAMHEIDSGRAAD					
West-Vlaanderen	64,1	65,9	63,6	64,5	64,2
Vlaams Gewest	62,6	63,9	63,4	63,5	62,9
België	59,3	60,5	59,9	59,9	59,6
WERKLOOSHEIDSGRAAD					
West-Vlaanderen	4,5	3,6	3,6	3,8	4,2
Vlaams Gewest	5,4	4,3	4	4,9	5,7
België	8,6	7	6,6	7,6	8,2

* Werkzaamheidsgraad: het aandeel van werkende personen in de bevolking op arbeidsleeftijd

** Werkloosheidsgraad: het aantal personen dat werkloos is, gemeten volgens de ILO-definitie, ten opzichte van de beroepsbevolking

Bron: NIS EAK, Verwerking: WES

In vergelijking met Vlaanderen en België kent West-Vlaanderen ook relatief meer arbeiders en zelfstandigen en relatief minder bedienden en overheidspersoneel onder haar werkende bevolking.

Het aandeel van personen van vreemde nationaliteit is laag in West-Vlaanderen, en dit zowel bij de werkenden als bij de werklozen.

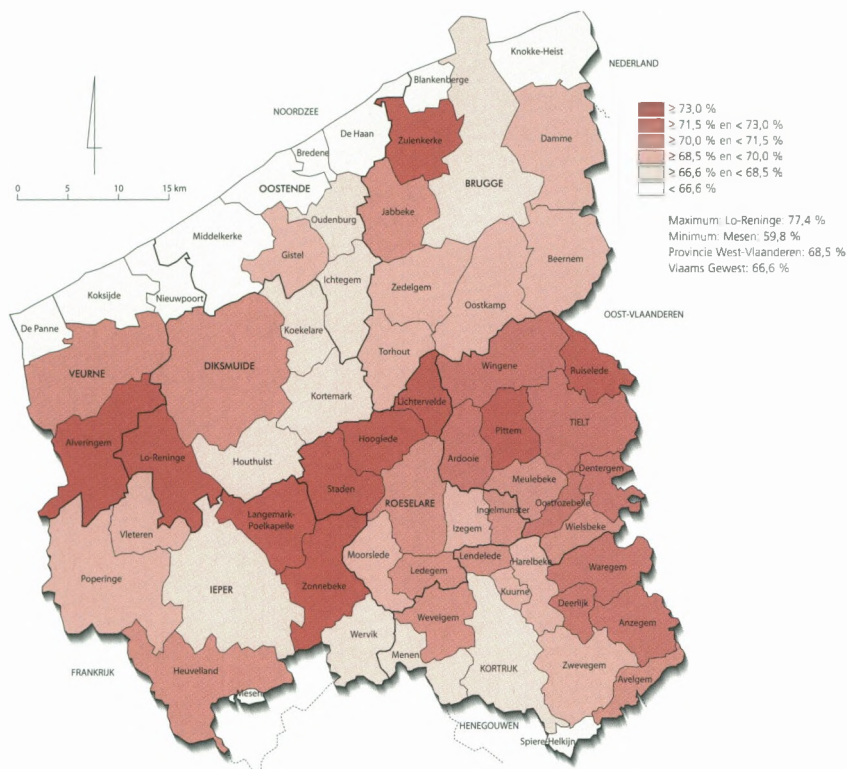
Verder zien we dat ongeveer 22% van de werkenden deeltijds werkt. Circa 8,5% van de werkenden heeft een tijdelijk contract en ongeveer 10% heeft te kampen met een handicap of langdurig gezondheidsprobleem.

Figuur 1 toont dat bijna 22% van de werkende West-Vlamingen in de industrie is tewerkgesteld. Andere belangrijke sectoren zijn de groot- en kleinhandel (14,3%) en de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (13,1%). Ongeveer 7,8% van de werkende West-Vlamingen is tewerkgesteld in een openbaar bestuur.

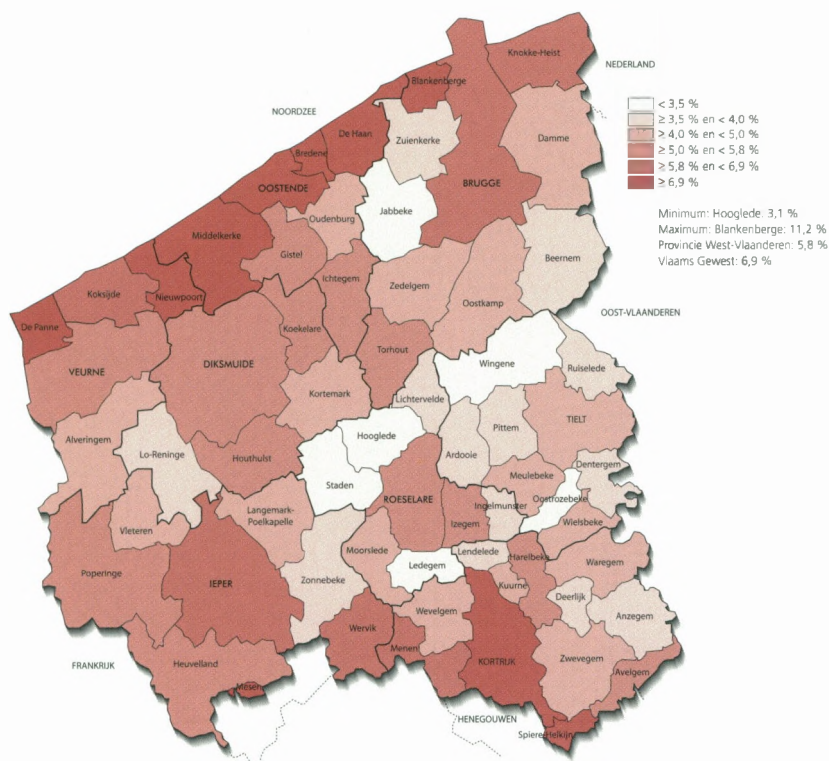
In vergelijking met het Vlaams Gewest en België werken de West-Vlamingen relatief meer in de secundaire sector (industrie en bouw) en in de landbouw en relatief minder in de sector van de onroerende goederen, verhuur en diensten aan bedrijven, in de vervoerssector, in de financiële sector en in het onderwijs.

Bij de werklozenpopulatie in West-Vlaanderen stellen we vast dat er ongeveer 52% vrouwelijke werklozen zijn. Het aandeel van de jongeren in de werkloosheid is hoog: meer dan een vierde van de werklozen is jonger dan 25 jaar. In vergelijking met het Vlaams Gewest en het Rijk wordt West-Vlaanderen gekenmerkt door een relatief hoog aandeel laaggeschoolden in de werklozenpopulatie: 47,4% ten opzichte van 43,2% in Vlaanderen en 43,6% in het Rijk. Verder constateren we dat meer dan een vierde (27,4%) van de West-Vlaamse werklozen verklaart een handicap of langdurig gezondheidsprobleem te hebben.

Kaart 1
Werkzaamheidsgraden in de West-Vlaamse gemeenten in 2002 (in %)

Kaart 2
Werkloosheidsgraden in de West-Vlaamse gemeenten in 2002 (in %)

Wonen én werken in West-Vlaanderen

Ongeveer 90% van de werkende bevolking van West-Vlaanderen voert zijn of haar beroep uit in de eigen provincie. Een kleine 5% werkt in Oost-Vlaanderen en 2,3% pendelt naar Brussel. De provincies Henegouwen, Vlaams-Brabant en Antwerpen stellen elk slechts 1% van de West-Vlaamse werkende bevolking tewerk.

In vergelijking met de andere Vlaamse provincies, stelt West-Vlaanderen een relatief groter aandeel van de eigen bevolking tewerk. Van de Oost-Vlaamse bevolking met een job pendelt bijna 25% naar een andere provincie, in Vlaams-Brabant is dit zelfs 43%. De provincie Limburg stelt 81,5% van haar werkende bevolking tewerk en de provincie Antwerpen 87,5%.

Hoge werkzaamheidsgraad en lage werkloosheidsgraad ...

West-Vlaanderen kende in 2003 een werkzaamheidsgraad van 64,2% (zie tabel 3). Dit betekent dat 64,2% van de bevolking tussen 15 en 64 jaar aan het werk was. De provincie kent hiermee een hogere werkzaamheidsgraad dan het Vlaams Gewest (62,9%) en het Rijk (59,6%). Ten opzichte van 2000 wordt zowel in West-Vlaanderen, het Vlaams Gewest als het Rijk een lichte daling van de werkzaamheidsgraad vastgesteld.

De provincie kende in 2003 een werkloosheidsgraad van 4,2%. De werklozen hadden geen werk op het moment van de bevraging door het NIS, hadden in de vier weken voorafgaand aan de bevraging specifieke stappen ondernomen om werk te vinden en waren binnen de twee weken beschikbaar voor werk.

West-Vlaanderen kent een lagere werkloosheidsgraad dan het Vlaams Gewest (5,7%) en het Rijk (8,2%). Sinds 2001 wordt zowel in West-Vlaanderen, het Vlaams Gewest als het Rijk een lichte toename van de werkloosheidsgraad vastgesteld.

... behalve aan de kust

Kaarten 1 en 2 tonen de werkzaamheidsgraad respectievelijk de werkloosheidsgraad in de West-Vlaamse gemeenten. De cijfers werden berekend door het Steunpunt Werkgelegenheid, Arbeid en Vorming (Steunpunt WAV) en hebben betrekking op het jaar 2002.

Bron: Steunpunt WAV (op basis van NIS Bevolkingsstatistieken, NIS Volkstelling, RIZIV, RSZ-LATG, RSZPPO, RSVZ)
- Verwerking: WES

Aangezien de gemeentelijke cijfers berekend werden op basis van administratieve bronnen, die andere definities gebruiken dan het NIS, zijn ze niet vergelijkbaar met de gegevens van de Enquête naar de Arbeidskrachten van het NIS, die slechts tot op provinciaal niveau beschikbaar zijn³. Algemeen stellen we vast dat zowel de werkzaamheidsgraden als de werkloosheidsgraden die het Steunpunt WAV berekent, iets hoger liggen dan de cijfers van het NIS.

Uit kaart 1 en kaart 2 blijkt dat er grote verschillen zijn in arbeidsmarktprestaties tussen de gemeenten. Vooral in de kustregio worden relatief lage werkzaamheidsgraden en hoge werkloosheidsgraden vastgesteld.

Wie valt uit de boot?

Een aantal groepen hebben het extra moeilijk op de arbeidsmarkt in West-Vlaanderen: zij zijn ofwel ondervertegenwoordigd in de werkzaamheid ofwel oververtegenwoordigd in de werkloosheid ofwel beiden.

Samengevat

De provincie West-Vlaanderen kent, in vergelijking met Vlaanderen en België, veel werkenden en weinig werklozen. 9 op de 10 werkenden woonachtig in West-Vlaanderen is bovendien tewerkgesteld in de provincie zelf. Enkel in de kuststreek zijn de arbeidsmarktindicatoren minder gunstig.

In vergelijking met het Vlaams Gewest en België werken de West-Vlamingen relatief meer in de secundaire sector (industrie en bouw) en in de landbouw en relatief minder in de sector van de onroerende goederen, verhuur en diensten aan bedrijven, in de vervoerssector, in de financiële sector en in het onderwijs. De provincie kenmerkt zich ook door een relatief laag aandeel hooggeschoolden in haar werkende bevolking.

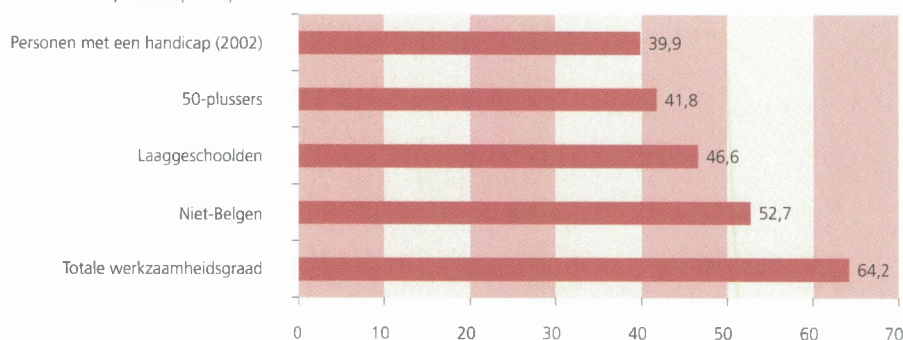
Een aantal groepen hebben het moeilijk op de arbeidsmarkt. Het betreft vooral de personen met een handicap, de allochtonen, de laaggeschoolden, de jongeren en de 50-plussers.

Groepen die een lagere werkzaamheidsgraad kennen dan gemiddeld in West-Vlaanderen zijn personen met een handicap (cijfers van 2002), 50-plussers, laaggeschoolden en – hoewel het om een relatief beperkte groep gaat in West-Vlaanderen – de niet-Belgen

(figuur 2). Groepen die een hogere werkloosheidsgraad hebben dan gemiddeld in West-Vlaanderen zijn niet-Belgen, personen met een handicap, jongeren, laaggeschoolden en middengeschoolde vrouwen tussen 25 en 49 jaar (figuur 3).

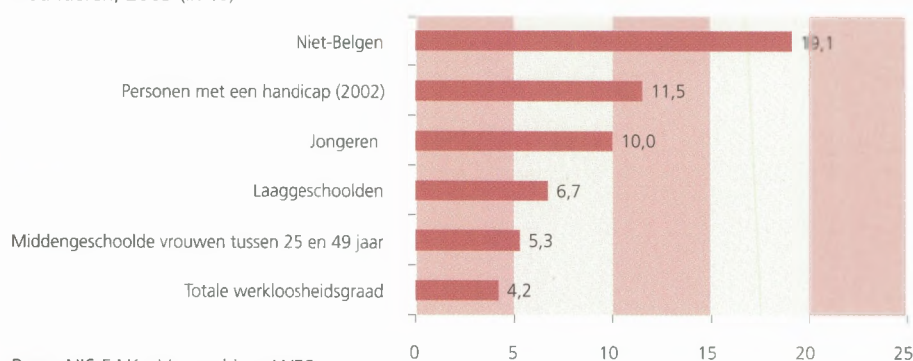
Figuur 2

Werkzaamheidsgraad van groepen die ondervertegenwoordigd zijn in de werkzaamheid in West-Vlaanderen, 2003 (in %)

Figuur 3

Werkloosheidsgraad van groepen die oververtegenwoordigd zijn in de werkloosheid in West-Vlaanderen, 2003 (in %)

Bron: NIS EAK - Verwerking: WES

¹ In deze enquête wordt de werkloosheid gemeten aan de hand van de ILO-definitie (International Labour Organization). Volgens deze definitie zijn werklozen personen die geen werk hebben, die de afgelopen vier weken specifieke stappen hebben ondernomen om werk te vinden en die binnen twee weken beschikbaar zijn voor werk. De berekening van de werklozen volgens deze definitie geeft ons een betere indicatie van de werkzoekenden op de arbeidsmarkt dan wat we op basis van de administratieve databanken kunnen bekomen.

² We verwijzen hier naar een recent uitgevoerd onderzoek door WES in opdracht van de Provincie West-Vlaanderen: Onderzoek naar de migratiemotieven van de West-Vlaamse jongeren en de gevolgen hiervan op de West-Vlaamse arbeidsmarkt in het algemeen en op de knelpuntberoepen in het bijzonder.

³ Vernits de Enquête naar de Arbeidskrachten gebaseerd is op een steekproef, moeten we de resultaten met enige omzichtigheid hanteren. Naarmate men immers een gedetailleerdere classificatie van de resultaten (schattingen) nastreeft, wordt de relatieve kans op toevalsschommelingen groter, de schattingen van zeer geringe deelgroepen ondergaan dan dusdanige schommelingen dat ze slechts een beperkte waarde hebben. Daarom kunnen gegevens op provinciaal niveau niet gedetailleerd opgesplitst worden en zijn we enigszins verplicht om met relatief grote groepen te werken. Dit is ook de reden waarom geen gegevens op arrondissementeel of gemeentelijk niveau beschikbaar zijn.

⁴ Het NIS hanteert bijvoorbeeld een veel striktere werkloosheidsdefinitie (ILO-definitie) waardoor de werkloosheidsgraad lager ligt dan deze berekend op basis van administratieve bronnen.